

Naslov: Misterij sove Lutkovno gledališče Ljubljana

Avtor: Anja Radaljac

Rubrika/Oddaja: KULTURA IN DRUŽBA

Žanr: RECENZIJA

Površina/Trajanje: 406,01

Naklada: 35.475,00

Gesla: LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

OCENJUJEMO

Gledališče

Misterij sove

Lutkovno gledališče Ljubljana

★★★★

Misterij sove je odrsko delo z izostrenim občutkom za zelo širok diapazon gledaliških orodij, jezikov ter postopkov, obenem pa tudi izvrsten družbeni eksperiment, ki se nemudoma, ko ga zaznamo, zvrne nazaj v gledališko – gre za poskus, ki zahteva gledališkost, teatersko okolje in njegove konvencije. Pred predstavo (nastala je v slovensko-francoski koprodukciji s TJP – Centre Dramatique National d'Alsace iz Strasbourga) je občinstvu rečeno, da se med predstavo stoji in da je zaželeno, da se med uprizoritvijo gibajo znotraj s črnim trakom označenega kvadrata, ker da je to del predstave. Ob vstopu v gledališko dvorano nemudoma opazimo, da je kvadrat zarisana tako, da zajema

ne le prostor pred odrom, temveč tudi zaodrje, vključno z mizo, ob kateri sedijo gledališki tehniki in tehničarke. Oder je sprva črna stena, v okviru katere izstopa le bel kvadrat: prostor, v katerem pričakujemo, da se bodo prikazale lutke.

Uvodoma » lutka« seznanjamo občinstvo, da si bo zdaj ogledala predstavo, ki je predelava zgodbe Franza Poccija, v kateri je osrednji junak, Vitez Čukolov, začaran v sovo in bo ponovno pridobil človeško podobo šele, ko mu bo nekdo v upanju, da mu bodo izpolnjene vse želje, izpulil zadnje pero – vsako izpolnjeno pero namreč pomeni eno izpolnjeno željo.

Kmalu po začetku predstave lutkar (Iztok Lužar) sprednjo stran odra – to, ki pričaka občinstvo ob vstopu v dvorano – zadenjsko umakne izpred odra; postavi jo ob rob nasproti ležeče mu stranice izrisane kvadrata. S tem se oder fragmentira in občinstvo je nenadoma del zame-

jenega gledališkega dogodka, ki postane eksperimentalno polje, v katerem umeščenost vsakogar v resnici ni le umeščenost v brezi-men, nebistven prostor, temveč tudi umeščenost na oder, kar pomeni, da vsakdo pridobi tudi svojo funkcijo, svoje gledališče

znotraj predstave – in obenem zunaj nje.

Ustvari se predstava znotraj predstave, središče, h kateremu – upoštevajmo, da lahko sama operiram le z majhnim vzorcem občinstva premierne uprizoritve – je gravitirala velika večina

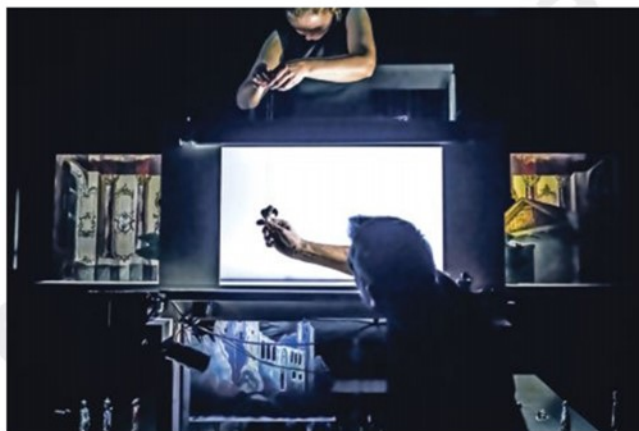

FOTO JAKA VARMUŽ

gledalcev. To središče je lutkovna predstava o Čukolovu, ki sama po sebi ni posebej zahtevna; šele ko se med njo in gledališkim dogodkom kot celoto ustvarijo asociativne mreže, uvidimo, da gre za zapleteno preigravanje odnosa med fiktivnim in realnim – a ne le znotraj (meta)gledališkega diskurza, temveč predstava tudi odlično odslikava družbeno realnost. Zlasti zanimivo je, da se je v predstavi nemudoma ustvarila množica, ki je sprejemala nekakšne kolektivne izbire. Mirno, brez dodatnega pomisleka, se je umestila med oder in nekakšno »zadnjo/peto steno«, ki ji je bila postavljena za hrbet, torej za pregovorno »četrto steno«, ki jo v dramskem teatru sicer predstavlja občinstvo. Množica je spremljala lutkovno predstavo, ki se je odvijala v sredini prostora, ter s tem utrjevala konvencionalna gledališka razmerja – le malokdo se je premikal po prostoru in s tem spreminjal svoje gledišče, obenem pa tudi gledališki dogodek, in

to ne glede na to, da se je kasneje oder še bolj odprl in so bile dodane tudi videoprojekcije, ki so spremljale dogajanje z drugih zornih kotov.

Osebnost – in tu ne morem govoriti drugače kot iz osebne izkušnje – sem na primer stopila za »peto steno«, v kateri je bil izrezan kvadrat, skozi katerega smo poprej zrlili na miniaturni oder, in pogledala skozi taisti kvadrat. Množico sem gledala z zunanje pozicije, skrita tudi pred pogledi lutkarice in lutkarja; občinstvo je s hrbti v veliki meri zakrivalo ta kvadrat, skozi katerega sem gledala na oder. Postavila sem se tudi na drugo stran, v zaodrje, kjer prav tako ni bilo nikogar drugega, razen mene, in ponovno se mi je odprl pogled na množico, s tem da sem ji bila tokrat tudi sama vidna. Predstava v tem smislu odpira številna gledišča, s kombinatoriko teh gledišč pa vsakokrat gledamo drugo predstavo ter ob tem prejmemo druge informacije. Gibanje po prostoru sili k opazova-

nju drugih, premišljanju delovna množice, ki niti ne kaže, da se zaveda, da je opazovana, pa tudi samorefleksiji; kam se, glede na svoj pogled, umeščam sama?

Predstava je režirana natančno in zelo domišljeno – prav režija omogoča, da se med predstavo tvorijo številne subjektivne asociativne povezave med vsemi gledališkimi elementi, s čimer nastajajo tudi neponovljiva, večkratna branja predstave.

Kar se nekako obče družbeno morda zazdi problematično (na ravni predstave ne, kajti ta se smiselno odigrava ne glede na to, kje stojiš), je to, da množica ne menja gledišča – večinski delež občinstva spremlja predstavo statično, gledišče, zlasti pa način gledanja, si delijo z ostalimi osebami v množici; v nekem smislu je prav v omogočanju tega uvida – seveda poleg razumevanja dejstva, da vsega dogajanja nikoli ne moremo (u)videti – tudi genialnost *Misterija sove*.

ANJA RADALJAC